

Τελετή Βράβευσης
10^{ου} Παγκύπριου Διαγωνισμού Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας
και Γραμματείας για μαθητές και μαθήτριες
Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης
Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης - ΥΠΑΝ

Παρασκευή, 29 Μαΐου 2026, 9.30-10.30 π.μ.
Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο

Ὅλως οὐδὲν παραλείπων Εὐαγόρας
ὧν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν

«Με μια λέξη! Ο Ευαγόρας διέθετε όλες τις αρετές που ταιριάζουν σ' έναν βασιλιά, έχοντας αντλήσει την πεμπτουσία από κάθε διακυβέρνηση: ήταν δημοκρατικός στη φροντίδα για τον λαό, γνήσιος πολιτικός ηγέτης στη διοίκηση της πόλης, εξάίρετος στρατηγός στην ευφυή αντιμετώπιση των κινδύνων, μεγαλόφρων με το να υπερέχει σε όλα τα προηγούμενα.»

(Ισοκράτους Εὐαγόρας 46, Μετφρ. Ευ. Αλεξίου)

Αξιότιμε κ. Ευρωβουλευτή,
Αξιότιμη κ. Επικεφαλής του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο,
Αγαπητοί εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές και μαθήτριες,

Η δήλωση «Ο Ευαγόρας διέθετε όλες τις αρετές που ταιριάζουν σ' έναν βασιλιά» συμπυκνώνει αφενός το μεγαλείο της προσωπικότητας του βασιλιά της Σαλαμίνας Ευαγόρα Α΄ και αφετέρου τον θαυμασμό του Ισοκράτη προς αυτόν. Αποτελεί, επίσης, ένα λάκτισμα για τους σημερινούς λαούς και ηγέτες. Ποιες αρετές ταιριάζουν σε έναν ηγέτη; Η απάντηση του Ισοκράτη μπορεί να έχει ισχύ και στο σύγχρονο, ταχύτατα μεταβαλλόμενο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι; Τι επιζητούμε εμείς σήμερα από τους ηγέτες μας και τι μπορούν εκείνοι να μας προσφέρουν; Τι επιζητούμε, εν τέλει, εμείς οι ίδιοι από τον εαυτό μας;

Πιστεύουμε ότι ο ισοκρατικός λόγος *Εὐαγόρας* μπορεί να λειτουργήσει καθοδηγητικά και για τον σύγχρονο άνθρωπο, ώστε να επαναπροσδιορίσει τις στοχεύσεις του και να αναζητήσει απαντήσεις στα πιο πάνω ερωτήματα. Κι αυτό γιατί, στην περίπτωση του συγκεκριμένου ρητορικού λόγου, έχουμε την ευτυχή συγκυρία να συναντώνται δύο ξεχωριστές προσωπικότητες: ο Ισοκράτης και ο Ευαγόρας.

Ο Ισοκράτης, γεννημένος στην Αθήνα το 436 π.Χ., υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ρήτορες και παιδαγωγούς της αρχαίας Ελλάδας. Παρότι δεν συμμετείχε ενεργά στην πολιτική ζωή λόγω της αδύναμης φωνής και της

διστακτικότητάς του, αφιερώθηκε στη διδασκαλία και στη συγγραφή λόγων. Σκοπός της παιδείας του ήταν όχι μόνο η ανάπτυξη της ρητορικής ικανότητας, αλλά κυρίως η διαμόρφωση ενάρετων και υπεύθυνων πολιτών. Πίστευε ότι η ευδαιμονία συνδέεται με την αρετή, τη δικαιοσύνη και τη σωφροσύνη. Ο Ισοκράτης βρήκε το πρότυπο που οραματιζόταν στο πρόσωπο του βασιλιά Ευαγόρα, αφού σε αυτόν είδε συγκεντρωμένες τις αρετές που πρέσβευε και ο ίδιος: φρόνηση, φιλεργία, επιμέλεια, συνδυασμό θεωρίας και πράξης.

Ο Ευαγόρας Α΄ υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους βασιλείς της αρχαίας Κύπρου και κυβέρνησε τη Σαλαμίνα περίπου από το 411 έως το 374/3 π.Χ. Επιστρέφοντας από την εξορία, κατάφερε με το θάρρος, το κύρος και την εμπιστοσύνη που ενέπνεε στους συντρόφους του, να ανακτήσει τον θρόνο των προγόνων του. Διέσωσε την πόλη από τη βαρβαρότητα μεταλαμπαδεύοντας στην Κύπρο την ελληνική παιδεία. Ενίσχυσε την οικονομία και τη ναυτική της δύναμη και, σταδιακά, επέκτεινε την επιρροή του. Παρά τους άνισους αγώνες του εναντίον των Περσών, διατήρησε την αξιοπρέπεια και τη δύναμή του μέχρι το τέλος. Ο Ευαγόρας δεν ήταν άγνωστος στην Αθήνα. Αντίθετα. Της πρόσφερε πολλές ευεργεσίες, δέχθηκε από αυτήν σημαντικές τιμές και ήταν ένα ιδιαίτερα αγαπητό πρόσωπο στους Έλληνες διανοούμενους της εποχής.

Η σχέση μεταξύ Ισοκράτη και Ευαγόρα ήταν πνευματική και πολιτική. Ο Ισοκράτης θαύμαζε τον Ευαγόρα επειδή θεωρούσε ότι συνδυάζε δύναμη, παιδεία και ηθική αρετή. Αντιλήφθηκε ότι ο Ευαγόρας δεν ήταν απλά ένας ηγέτης, αλλά ένας πεπαιδευμένος ηγέτης! Και μία τόσο ξεχωριστή προσωπικότητα άξιζε να τιμηθεί με λόγο και να περάσει στην αιωνιότητα.

Μέσα από τον λόγο αυτό, ο Ισοκράτης παρουσιάζει τον Κύπριο βασιλιά ως υπόδειγμα ηγέτη, ο οποίος κυβερνά με δικαιοσύνη και ενδιαφέρεται για την ευημερία του λαού του. Παράλληλα, ο λόγος λειτουργεί και ως πολιτικό μήνυμα, αφού ο ρήτορας προβάλλει την ανάγκη για ηγεμόνες με ελληνική παιδεία και υψηλό ήθος. Αναφέρει: «*Πραγματικά, είναι αδύνατον να επιτύχουν οι πόλεις τέτοια αλματώδη πρόοδο, εάν δεν κυβερνώνται με τις αρχές του Ευαγόρα που μόλις επιχείρησα να περιγράψω.*» (Ισοκράτους *Ευαγόρας* 48, Μετφρ. Ευ. Αλεξίου).

Απευθυνόμενος, λοιπόν, ο Ισοκράτης στον γιο του Ευαγόρα, Νικοκλή, ο οποίος διαδέχθηκε τον πατέρα του στον θρόνο, γράφει αυτό το εγκώμιο, για να λειτουργήσει -όπως ρητά δηλώνεται τόσο στο προοίμιο όσο και στον επίλογο- ως παράδειγμα προς μίμηση (*exemplum*). Μέσα από τον λόγο αυτό, ο Ισοκράτης δεν επιδιώκει μόνο να τιμήσει τον Ευαγόρα ως ηγεμόνα, αλλά και να προβάλλει το ιδανικό του σωστού και ενάρετου κυβερνήτη. Εξαίρει τόσο το σώμα (την ανδρεία, δηλαδή) όσο και το πνεύμα του μεγάλου ηγέτη, ενώ τονίζει επανειλημμένως την ευσέβεια και τη δικαιοσύνη που τον χαρακτήριζαν (*όσίως καὶ δικαίως*) (Ισοκράτους *Ευαγόρας* 26, 38), την ιδιοφυή, θεάρεστη και φιλόανθρωπη διοίκηση που ασκούσε.

Γράφει χαρακτηριστικά: «*Ο Ευαγόρας, ξεκινώντας απλός πολίτης, έγινε μονάρχης και αποκατέστησε όλη την εκδιωγμένη από την εξουσία γενιά του στις πατροπαράδοτες τιμές· επιπλέον, μετέτρεψε τους πολίτες από βαρβάρους σε Έλληνες, από δειλούς σε ανδρείους και από άσημους σε επιφανείς· ενώ παρέλαβε*

έναν εντελώς αφιλόξενο και εξαγριωμένο τόπο, τον μεταμόρφωσε σε ημερότερο και πραότερο.» (Ισοκράτους Εὐαγόρας 67-68, Μετφρ. Ευ. Αλεξίου)

Αγαπητοί μου,

Αυτό το έργο κλήθηκαν να μελετήσουν φέτος στο πλαίσιο του 10^{ου} Διαγωνισμού των Αρχαίων Ελληνικών οι μαθητές και μαθήτριες της Β΄ Λυκείου που έχουν ως επιλεγόμενο το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών.

Ο διαγωνισμός διεξήχθη την Πέμπτη, 5 Φεβρουαρίου 2026. 93 μαθητές και μαθήτριες καθοδηγούμενοι από 23 φιλολόγους σε ισάριθμα δημόσια και ιδιωτικά λύκεια, έλαβαν μέρος σε αυτόν. Τα παιδιά εργάστηκαν στον ελεύθερό τους χρόνο, κοπίασαν και έμαθαν, πιστεύουμε, πολλά! Μελέτησαν το συγκεκριμένο έργο καθώς και στοιχειώδη βιβλιογραφία γύρω από αυτό και παρακάθισαν σε έναν διαγωνισμό που απαιτούσε όχι απλή ανάκληση γνώσεων, αλλά και κατανόηση του στόχου και της συγγραφικής τέχνης του Ισοκράτη, ανάλυση, σύνθεση, και - επιπλέον- κρίση και αξιολόγηση, αναφορικά με τη σημασία αυτού του έργου για τον σύγχρονο ευρωπαϊό πολίτη.

Ευελπιστούμε ότι η μελέτη αυτού του λόγου προκάλεσε συνειρμικά τα ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή και βοήθησε τα παιδιά να προβληματιστούν και να μπουν στην εσωτερική εκείνη διεργασία της αμφισβήτησης και της αναζήτησης. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι το έργο αυτό συνέβαλε στη διαμόρφωση της προσωπικής και κριτικής τους στάσης απέναντι στη σύγχρονη πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα που βιώνουν και κατέδειξε τη μεγάλη σημασία της παιδείας στην άσκηση της εξουσίας και στην πρόοδο της κοινωνίας εν γένει.

Ευχαριστούμε θερμά τον σταθερό υποστηρικτή και χορηγό του Διαγωνισμού, το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο με την Επικεφαλής του, κ. Θέα Πιερίδου, που προσφέρει στους διακριθέντες μια εμπειρία ζωής μέσα από τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα Euroscola. Την ευχαριστούμε, επίσης, για τη φιλοξενία της Τελετής Βράβευσης.

Ευχαριστώ θερμά τον Ευρωβουλευτή κ. Κώστα Μαυρίδη που, χωρίς δεύτερη σκέψη και παρά το βεβαρυμένο του πρόγραμμα, αποδέχθηκε την πρόσκλησή μας να είναι ο κύριος ομιλητής στη σημερινή τελετή βράβευσης.

Ευχαριστώ τον Αναπλ. Διευθυντή Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης Δρα Γεώργιο Κουτσίδα, ο οποίος στηρίζει τις δράσεις της Ομάδας Αρχαίων Ελληνικών.

Ευχαριστώ τους Διευθυντές και Διευθύντριες, τους φιλολόγους, τους γονείς, τις Συμβούλους του μαθήματος Αρχαίων Ελληνικών καθώς και όσους στήριξαν αυτόν τον διαγωνισμό.

Τέλος και κυρίως, ευχαριστώ εσάς, αγαπητά μας παιδιά, αφού εσείς δώσατε σάρκα και οστά στον Διαγωνισμό. Με τη λιτή αυτή τελετή τιμούμε όλους τους μαθητές και μαθήτριες που έλαβαν μέρος στον Διαγωνισμό. Διακρίνουμε, όμως, και βραβεύουμε τους έξι πρώτους, τις μαθήτριες και τον μαθητή, που συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία.

Αγαπητά μας παιδιά,

Εσείς είστε οι πρωταγωνιστές της σημερινής τελετής! Καταβάλατε μεγάλη προσπάθεια, μελετήσατε πέρα από όσα σας ζητούσε το τυπικό σχολικό πρόγραμμα και σήμερα ανταμείβεστε!

Απευθυνόμενος ο Ισοκράτης στον Νικοκλή, κλείνει τον λόγο του ως εξής:

«Να το ξέρεις: από σένα αποκλειστικά εξαρτάται η επιτυχία. Αν παραμείνεις αφοσιωμένος στην παιδεία και κάνεις τόσο σημαντικές προόδους, όσες μέχρι σήμερα, σύντομα θα γίνεις αυτός που αρμόζει.»

(Ισοκράτους *Εὐαγόρας* 81, Μετφρ. Ευ. Αλεξίου)

Απευθυνόμενη κι εγώ με τη σειρά μου σε εσάς, αγαπητά μας παιδιά, επαναλαμβάνω παραφράζοντας:

αν παραμείνετε αφοσιωμένοι στην παιδεία και κάνετε τόσο σημαντικές προόδους, όσες μέχρι σήμερα, σύντομα θα γίνετε αυτοί που αρμόζει!

Σας αξίζουν θερμά συγχαρητήρια και ευχές για πρόοδο και επιτυχία!

Σας ευχαριστώ και εύχομαι κάθε καλό σε όλους!